

Signalizácia v ochrane rastlín - 16/2023

Kohútiky a vošky na obilninách

V autorizácii prípravkov sú zmeny, nie všetky sú povolené proti obidvom skupinám škodcov, treba si prečítať etiketu. Prípravky na báze alpha-cypermethrinu už nie sú povolené.

Kohútik modrý (*Oulema gallaeciana*) napáda hlavne pšenicu, prípadne ďalšie obilniny okrem ovsa. Veľkosť imága dosahuje 3,5-4 mm, telo aj nohy sú modré alebo zelené s kovovým leskom. **Kohútik pestrý** (*Oulema melanopus*) napáda tiež všetky druhy obilnín, hlavne jačmeň a ovos. Veľkosť dospelca je 4-5 mm, krovky má tmavomodré až zelenkasté a nohy červenkastooranžové, čím sa obidva druhy výrazne odlišujú. Vajíčka majú obidva druhy rovnaké, 1 mm dlhé, žltkasté. Larvy sú tiež rovnaké pri obidvoch druhoch, pokryté čiernym slizom a výkalmi, pripomínajú slimáčikov. Prezimujú chrobáky v okolí pozemkov, najmä po d kôrou stromov a v pôde. Na jar nalietať na porasty obilnín a vyžierajú podlhovasté otvory medzi žilkami na listoch. Po spárení kladú samičky podlhovasté vajíčka na vrchnú stranu listov, 1-5 kusov v radoch za sebou. Asi o týždeň sa liahnu larvy, ktoré rovnako ako imága, vyžierajú podlhovasté otvory do listov, pričom sa obaľujú slizovitým povlakom. Okienkovaním listov dochádza k strate listovej plochy niekedy až do vybielenia listov. Ak je počet vajíčok alebo lariev 0,6 a viac na jedno steblo alebo pomer vajíčok a lariev 1:2, treba ošetrovať. Larvy kohútika pestrého sa kuklia v pôde, larvy kohútika modrého v úžľabí horných listov alebo v klasoch. Chrobáky sa liahnu na jeseň, ešte krátko žerú na iných trávach, pokiaľ sa nestiahnu do zimných úkrytov. Vysoké zastúpenie obilnín napomáha premnoženiu kohútikov do takej miery, že iný spôsob boja ako chemický, nie je možný.

Proti kohútikom sú autorizované pyretroidy: cypermethrin **Sweep**, **Cyberkill Max**, **Cythrín Max**, **Rafan Max**, **Supersect Max**, **RWA Protector Max** a nové **Cyperfor 100 EW** a **Sherpa 100 EW**, deltamethrin **Delcaps 050 CS**, **Deltop 050 CS**, **Decision**, **Decis EW 50**, **Decis Protech**, **Decis Forte**, **Delta EW 50**, **Poleci**, **Desha 2,5 EC**, **Delmetros 100 SC**, **Koron 100 SC**, gamma-cyhalothrin **Nexide**, **Rapid**, lambda-cyhalothrin **Kaiso Sorbie**, **Karate Zeon 5 CS**. Pyretroidy pôsobia blokovaním prenosu nervových impulzov pozdĺž nervových vlákien, zabraňujú fungovaniu membrány nervových vlákien, čím narušujú nervový systém škodcov, čo vedie k ich úhynu. Sú nesystémové, kontaktné a požerové jedy. Acetamiprid, účinná látka prípravku **Mospilan MIZU 120 SL** zo skupiny neonicotinoidov.

Pravidelne v čase mliečnej zrelosti nalietať do porastov obilnín **vošky**. Ich početnosť býva rôzna v závislosti od počasia, pestovanej odrody, lokality a úrovne insekticídneho ošetrovania. Listy obilnín sú osídlené kolóniami svetlozelených vošiek. Je to **voška trávová** (*Metopolophium dirhodum*). Zostáva cicat' len na listoch, prípadne stebľách, čo môže pri premnožení spôsobiť ich žltnutie a skrúcanie. Jej najväčšia škodlivosť je v prenášaní vírusov žltej zakrpatenosti jačmeňa (BYDV) a vírusu mozaiky kukurice (MMV). V jeseni prelieta na primárnych hostiteľov: ruža, jahoda alebo repík lekársky, kladie na nich vajíčka a v tejto forme aj prezimuje. **Voška čremchová** (*Rhopalosiphum padi*) je tmavozelená až olivovohnedá. Tiež sa vyskytuje najviac na spodnej strane listov a v listových pošvách. U nás je veľmi rozšírená, cicaním spôsobuje poškodenie listov. Primárnym hostiteľom je čremcha obyčajná na ktorej prezimuje vo forme vajíčok. Práve táto voška je najvýznamnejším

prenášačom vírusu žltej zakrpatenosti jačmeňa (BYDV). Obidve spomenuté vošky sú teda tzv. listové vošky a ošetrovanie proti nim sa odporúča na konci kvitnutia pšenice pri výskyte 25 a viac vošiek v priemere na jednu odnož. V jarnom jačmeni len v štádiu steblovania pri výskyte 25-30 vošiek na 30 % odnoží, čo v našich podmienkach nebolo splnené.

V klasoch a na zástavových listoch najviac škodí monocyklická **voška ovsená** (*Sitobion avenae*), ktorá prežíva celý vývoj na obilninách a trávach, na ktorých vo forme vajička aj prezimuje. Premnožením dokáže oslabiť klasy a znížiť úrodu vo fáze kvitnutia až mliečnej zrelosti. Nepriama škodlivosť je v prenose vírusu ako pri predchádzajúcej voške a vo vylučovaní medovice vplyvom čoho sa na napadnutých častiach rastlín premnožujú huby. V potravinárskej pšenici klesá pekárenská kvalita zrna, z napadnutého jačmeňa je znížená kvalita sladu a v množiteľských porastoch sa zhoršuje kvalita osiva. Práve táto voška je preto najškodlivejšia. Optimálna ochrana klasov je od konca kvitnutia do začiatku tvorby obilky ak je 3-5 vošiek v priemere na klas.

Autorizované prípravky v obilninách proti voškám sú: cypermethrin **Cyperkill Max, Cythrin Max, Rafan Max, Supersect Max, RWA Protector Max, Sweep** a nové **Cyperfor 100 EW a Sherpa 100 EW**, deltamethrin **Decis EW 50, Decis Protech, Decis Forte, Delta EW 50, Poleci, Desha 2,5 EC, Decision, Scatto, Dinastia Forte**, gamma-cyhalothrin **Nexide, Rapid**, lambda-cyhalothrin **Gunner, Lambada, Kaiso Sorbie, Karate Zeon 5 CS, Markate 50**. Acetamiprid, účinná látka prípravkov **Gazelle Liquid, Mospilan MIZU 120 SL** a nová **Kachikoma SL**, je vysoko účinný systémový insekticíd, zo skupiny neonicotinoidov, ktorý pôsobí ako neurotoxikant. Viaže sa na nikotínové receptory acetylcholínu v centrálnom nervovom systéme hmyzu, čím následne dochádza k paralýze a úhynu cieľových škodcov. Pirimicarb **Pirimor 50 WG** patrí medzi karbamátové zlúčeniny. Je selektívny, účinkuje ako dotykový a dýchací jed pôsobiaci ako inhibítor cholinesterázy. V rastlinných pletivách je translokovaný a pôsobí hĺbkovo. Účinná látka sulfoxaflor v prípravku **Transform** je postrekový insekticíd vo forme vodou dispergovateľných granúl (WG) určených na ochranu obilnín proti voškám. Je to systémový insekticíd s translaminárnym účinkom. Účinná látka sa do tela škodlivého hmyzu dostáva predovšetkým pri kontakte a cicaním štiav. Pôsobí ako neurotoxín, zabraňuje prenosu impulzov v nervovom systéme škodlivého hmyzu. Účinok sa prejavuje do niekoľkých hodín po intoxikácii škodlivého hmyzu s následným úhynom. Doba účinku prípravku je 14-21 dní v závislosti od infekčného tlaku, poveternostných podmienok, teploty a pod. Ošetrujte max. 1x za sezónu. Prípravok je pre včely nebezpečný! Neaplikujte, ak sú v porastoch obilnín kvitnúce buriny!
Použitie len do 19.5.2023.

Proti voškám neošetrujte porasty od voskovej zrelosti po zber.

V Topoľčanoch, 15.5.2023

Ing. Alena Škuciová
ÚKSÚP – OKOR Topoľčany